

We zijn weer een kwartaal verder, het is nazomer en nu erg rustig in de vogelwereld. Behalve in waterrijke gebieden, waar nog wel veel te zien is, lijkt het wel of bijna alle vogels verdwenen zijn... Dat is een normaal nazomerbeeld, de meeste vogels zijn er nog maar houden zich gewoon rustig. Helaas is deze nazomer GEEN normale nazomer, we zitten nog middenin de coronasituatie. Dachten, en vooral hoopten, we in het voorjaar nog dat na een paar maanden de situatie wel weer normaal zou worden, nu weten we wel beter. De vooruitzichten zijn slecht en we moeten nog langere tijd de maatregelen om besmetting te voorkomen blijven hanteren.

Dit heeft natuurlijk zijn weerslag op de activiteiten die we als vogelwerkgroep kunnen organiseren. Het nieuws over de geplande excursies voor de komende periode is daarom niet goed, we moeten deels zaken laten vervallen, deels aanpassen.

Voor 20 september stond een excursie naar de Friese en Groningse waddenkust op het programma. We gaan hiervoor een alternatief in eigen omgeving zoeken. Op basis van carpoolen naar een wat verder gelegen locatie rijden kan niet en we willen ook niet dat alle deelnemers apart, in eigen auto, naar zo'n plek gaan rijden.

Dit zal voorlopig wel zo blijven en excursies in de komende maanden zullen daarom (zover we het nu kunnen overzien) in eigen omgeving gepland worden.

Het meerdaagse uitje naar Texel komt geheel te vervallen. Zowel vervoer als verblijf zouden zeer onpraktisch worden.

We hopen van harte dat we de volgende nieuwsbrief beter nieuws hebben, maar het zou maar zo kunnen dat dit nog wel een paar nieuwsbrieven duurt...

Ander nieuws:

De samenstelling van het coördinatorteam is veranderd. Niels Grobben die enkele jaren heeft meegedraaid in ons team moest door omstandigheden helaas afhaken. We bedanken Niels bij deze voor zijn inzet voor, en bijdrage aan de werkgroep gedurende die periode! Zijn plek is opgevuld door Gré van Heusden. Gré heeft zich al enkele jaren ingezet voor het organiseren van de meerdaagse uitjes. De samenwerking hierbij was zeer prettig, en dat zal vast ook zo blijven!

Er komt weer een cursus aan!

Onze omgeving is uitgegroeid tot een waar eendenparadijs, zowel voor eenden om te leven als voor vogelaars om eenden te zien. Hoog tijd om aandacht te besteden aan deze leuke en mooie vogelgroep!

Zie de volgende pagina voor info.

En vergeet niet eens wat leuke vogelbelevissen die je hebt meegemaakt of wat leuke vogelfoto's die je hebt gemaakt in te sturen voor de volgende nieuwsbrief!

Het jubileum

Onze jubileumbijeenkomst in het Imkergebouwtje op 29 augustus is komen te vervallen. Er was helaas, maar ook wel begrijpelijk, te weinig belangstelling om hieraan deel te nemen. Ook de presentatie die we (Dick, Gerard en Bob) zouden geven over 25 jaar vogelwerkgroep, na de ALV van IVN Zuidlaren is niet doorgegaan. Ook dit t.g.v. de situatie rond het coronavirus.

Voor de verkiezing van 'Broedvogel van Zuidlaren' hebben we ervoor gekozen om dit op een avondbijeenkomst te doen. De avond van 21 april is daarvoor gekozen, het was de enige optie waarbij de grote zaal beschikbaar is en waarbij er verantwoord tot 40 personen aanwezig kunnen zijn. Ook i.h.k.v. het jubileum hadden we op 19 november nog een avond in de Ludinge gepland met lezingen van sprekers van Kenniscentrum Akkervogels (voorheen Werkgroep Grauwe Kiekendief). Omdat er dan geen grote zaal beschikbaar is kan ook dit niet doorgaan. Bij de Ludinge is het wel mogelijk bijeenkomsten binnen het kader van de corona-maatregelen te houden, maar dan alleen in de grote zaal.

De broedvogel van Zuidlaren

We zullen dus nog even geduld moeten hebben tot 21 april om te ontdekken welke vogels het gaat worden.

Dat is jammer, maar geeft natuurlijk nog wel de tijd om er eens goed over na te denken!

We zetten de uiteindelijke 'shortlist' van de 5 geselecteerde soorten nog even op rij (alfabetisch, met de biotoop die ze vertegenwoordigen):

- Geelgors (kleinschalig, halfopen landschap)
- Geoorde fuut (water)
- Veldleeuwerik (agrarisches gebied)
- Watersnip (moeras)
- Zwarte specht (bos)

Met jullie inbreng zullen we vast en zeker tot een goede, passende keuze komen!

Kraanvogels, Fochteloërveen – Foto: Ger en Janny Kleefman

Cursus: Eenden van Zuidlaren

Weet je waarom een kraakeend kraakeend heet?

Hoe is ook alweer de naam van de eendensoort die heel groot staat afgebeeld op de borden bij de ingangen van Tusschenwater?

Zou de naam nonnetje niet veel logischer zijn voor een kuifeend?

Hoe komt een dodaars aan zijn naam?

Broedt een wintertaling in de winter en een zomertaling in de zomer?

Hoe onderscheid je de vrouwtjes van wilde eend, kuifeend, kraakeend en wintertaling van elkaar?

Zou je het antwoord willen weten op bovenstaande vragen of ben je in het algemeen geïnteresseerd in vogels en wil je wat meer weten over en het herkennen van de verschillende eenden soorten die in onze omgeving voorkomen, dan is de cursus "Eenden van Zuidlaren" wellicht een goed idee.

In het vroege voorjaar van 2021 organiseert de Vogelwerkgroep van IVN-Zuidlaren een cursus "Eenden van Zuidlaren". Met name beginnende vogelaars kunnen veel leren in deze cursus, maar verder is iedereen van harte welkom die geïnteresseerd is in vogels, en eenden in het bijzonder. Het maximaal aantal deelnemers bedraagt 13.

De cursus bestaat uit twee theorieavonden op de donderdagen 18 februari en 4 maart, start 20.00 uur en één praktijkochtend op zaterdag 13 maart, start 9:00 uur. De theorieavonden worden gegeven in de Ludinge. De praktijkochtend is hoogstwaarschijnlijk in Tusschenwater of in één van de polders rond het Zuidlaardermeer. De ervaring leert ons dat juist in de maand maart heel veel eendensoorten in Tusschenwater zitten.

Het cursusgeld bedraagt 20 euro. Dit is inclusief het cursusmateriaal en twee consumpties (koffie/thee) op de theorieavonden. De cursus wordt gegeven door: Dick Schoppers, Bob Hogeveen en Gerard Dekker.

Heb je belangstelling voor deze cursus, meld je dan aan middels een mail naar: g.j.dekker@me.com

De inschrijving is definitief wanneer het cursusgeld is overgemaakt op rekeningnummer: NL53ABNA 0571 3590 94 van IVN-afdeling Zuidlaren onder vermelding: Cursus eenden van Zuidlaren
En bedenken... vol is vol.

(noot: Het beperkt aantal deelnemers voor deze cursus heeft ermee te maken dat de grote zaal in de Ludinge niet beschikbaar is en dat er voor de kleine zaal een maximum geldt van 16 personen. Als er veel belangstelling is zullen we proberen een andere geschikte accommodatie te vinden, maar of dat lukt is uiteraard onzeker. Wel staat het vast dat we bij voldoende belangstelling de cursus nog wel een keer gaan geven)

Jubileumwandeling Tusschenwater

Van onze jubileumviering is alleen de vogeltocht door gegaan. In het voorjaar van 2021 krijgen we hopelijk nieuwe kansen, hopelijk zijn er dan geen spelbrekers zoals het coronavirus of andere belemmeringen.

Zonder veel verwachtingen hebben we deze tocht laten doorgaan want de weersverwachtingen waren niet zo gunstig en de vogeltrek was nog niet echt opgang gekomen. Gelukkig viel het weer mee, een beetje zon en wind en geen regen en een prachtig wolkendek.

En ook de aantallen vogels vielen best mee, we hebben 43 soorten geteld, uiteraard hebben sommige deelnemers niet alle soorten gezien.

Natuurlijk waren er een aantal leuke soorten zoals dodaars, gele kwikstaart, tapuit, oeverloper, bosruiter, witgat, veldleeuwerik en graspieper, ook boerenzwaluw en huiszwaluw waren nog aanwezig.

Ook waren er 40 grote zilverreigers. De aantallen zilverreigers breiden zich snel uit, in onze omgeving zijn natuurlijk ook prachtige natuurgebieden voor deze vogels. Prachtig waren de 59 lepelaars. Altijd leuk om ze te zien in een groep, maar vooral als ze vliegen.

En dan natuurlijk 2 zeearenden die er voor zorgden dat alle vogels op de vleugels gingen, niet leuk voor de vogels maar wel leuk om te zien!

Dick Schoppers

Programma vogelwerkgroep

Voor het komende najaar en de winter hebben we een excursieprogramma opgesteld. We hopen, ijs en weder dienende, dan toch nog gezamenlijk wat leuke vogels te kunnen gaan bekijken! Alle excursies zullen in eigen omgeving plaatsvinden.

Zet deze datums in je agenda:

- Zondag 20 september
- Zaterdag 24 oktober
- Zondag 22 november
- Zaterdag 23 januari
- Zondag 14 februari
- Zaterdag 27 maart

BMP Tusschenwater en Zuidoevers

In Tusschenwater is dit jaar de 3^e BMP uitgevoerd door leden van onze werkgroep, de 2^e dus sinds de herinrichting van het gebied. Een hele klus weer. Verdeeld in drie gebieden, oost, midden en west, zijn het toch nog hele wandelingen die meerdere malen bij zonsopkomst in het voorjaar gedaan moeten worden. En daarbij moeten natuurlijk ook nog alle vogels nauwkeurig geteld worden!

Op verzoek van HDL (Het Drentsche Landschap) is dit jaar ook BMP uitgevoerd in de Drentse delen van de Zuidlaardermeeroevers. Dit betreft dan de Zuidoevers bij De Groeve en een gebied bij Midlaren dat in beheer is bij HDL. De Zuidoevers bij De Groeve werden al enkele jaren regelmatig bezocht en geteld door o.a. Dick, maar dit jaar voor het eerst als officiële BMP. Het is een erg interessant gebied met uitgestrekte rietvelden maar helaas voor grote delen niet of nauwelijks toegankelijk, juist door die grote rietvelden.

Van beide BMP's zijn uitgebreide en professionele verslagen gemaakt door Eelke Schoppers, die ook in beide gebieden een deel van de tellingen heeft uitgevoerd. De verslagen zijn te downloaden op de IVN Website, op de pagina van de vogelwerkgroep: <https://www.ivn.nl/afdeling/zuidlaren/vogelwerkgroep-ivn-zuidlaren>
Ze zijn beslist de moeite waard om eens door te lezen!

Bijzondere waarnemingen

Naast de broedvogels zijn er in Tusschenwater ook flink wat bijzondere 'gasten' vastgesteld. Dick heeft daar een overzichtje van gemaakt:

Bijzondere vogels waargenomen in Tusschenwater, soms aanwezig voor een enkele dag, maar ook wel voor meerdere dagen of zelfs langere periodes. Daarnaast zijn er ook vogels die regelmatig even langs komen, zoals de visarend, en in iets mindere mate, de zeearend.

Visarend jagend boven Tusschenwater-oost.
Foto: Bob Hogeveen

Bijzondere vogels die één of meerdere dagen aanwezig waren:

- Witwangstern
- Kleine zilverreiger
- Reuzenstern
- Dwergmeeuw

- Geelpootmeeuw
- Zwarte wouw
- Draaihals
- Velduil
- Kraanvogel
- Lepelaar
- Bontbekplevier

Aanvullende bijzonderheden:

- Bontbekplevier in mei-juni met een aantal aanwezig geweest.
- Velduil zwerft al een aantal jaren in de omgeving rond.
- Draaihals 1x waargenomen, een langstrekker want het is geen geschikte biotoop voor deze vogel.
- Lepelaar de laatste tijd in groepen aanwezig, zelfs een keer een groep van 63 vogels.

(Bron: Waarnemingen uit eigen kring, aangevuld met waarnemingen van andere vogelaars die gemeld zijn via waarneming.nl)

Casarca's, De Onlanden
Foto: Bob Hogeveen

Casarca's worden in onze omgeving nog steeds als bijzonder bestempeld. De laatste jaren zijn ze bij het Lauwersmeer vaak in flinke groepen te zien, en worden ze al gewoon. Maar hier zeker nog niet. Het zijn prachtige vogels die net als de bergeend een beetje tussen eenden en ganzen in zitten, halfgans wordt dat genoemd. Deze zomer hebben er een tijdje een aantal in de Onlanden gezeten.

Nog een bijzondere waarneming

Enige tijd geleden zag ik een waterhoen druk rondstappend in een half droge sloot. Ineens klom de vogel snel via de steel naar de bruine kegel van een lisdodde om vervolgens druk in de bruine kegel te gaan pikken. Blijkbaar zat daar voeding voor de vogel in. Na een minuut ging de vogel weer snel via de steel naar beneden. Dat gedrag heb ik nog nooit gezien, daarom ben ik benieuwd of een van jullie dit gedrag wel eens heeft gezien!

Dick Schoppers

Vogelkastjes

Het is nu wel zo'n beetje tijd om je vogelkastjes rondom huis te inspecteren. De maanden september en oktober zijn zeer geschikt om de nestkastjes schoon te maken. Wanneer de kast in het broedseizoen gebruikt is, zal het kastje van binnen er niet heel fris uitzien en is het wellicht verstandig handschoenen aan te doen.

Wanneer je het oude nest eruit hebt gehaald kun je het kastje het beste met kokend water naspoelen.

Wanneer je een nieuw kastje wilt maken en ophangen denk dan aan de volgende tips:

- houtdikte minimaal anderhalve centimeter
- nestkast moet open kunnen om schoon te maken
- degelijke constructie met stevige ophanghaak
- de juiste invliegopening voor de soort die je in de nestkast verwacht.

Ophangen in het najaar heeft als voordeel dat vogels er al aan kunnen wennen en de kast gebruiken als slaapplek.

Met het mooie weer in de maand augustus, heb ik gemerkt dat een winterkoning maar ook koolmezen en pimpelmezen de nestkastjes rond ons huis gebruiken als slaapplek.

Elke avond zo rond 21.15 uur komt een pimpelmees ons theepotje opzoeken en sluipt dan sneaky naar binnen, ook al zitten wij op nog geen twee meter afstand op het terras.

Het rieten mandje wordt regelmatig bezocht door een winterkoning.

Eigenlijk zijn het allemaal hokjes en potjes voor het opleuken van ons terras, maar toch maken vogels er dankbaar gebruik van. Zo zagen we onlangs een pimpelmeesje zich 's morgens vroeg al worstelend bevrijden uit het 'vlinderhokje', nadat hij er een nacht in had doorgebracht.

Uiteraard is het veel beter hokjes zoals hiernaast op te hangen. Kunnen de vogels én in slapen én in broeden.

Gerard Dekker

Huiszwaluwen in Annen, na 18 teljaren.

Methode:

Ik tel goede nesten (kwalitatief correct ogend, (deels) vers gebouwd, zonder stukjes/stukken er af en ook niet de duidelijk door mussen ingepikte. Zo kan ik er van uit gaan, dat er per broedseizoen (april – augustus) tenminste één keer een broedgeval in (geweest) is.

Telgebied:

Annen-zuid. Het omvat ca. twee derde van de bebouwde kom van Annen. Harold Steendam telt het noordelijke deel van het dorp.

Tellers-'fout':

De eerste jaren zag en/of kende ik nog niet alle voor een buitenstaander (= hier: niet-bewoner van huis of boerderij) zichtbare, geschikte plekken om te nestelen. En nog steeds zijn er wel enkele extra nesten mogelijk, die ik wegens het niet kunnen betreden of bekijken van het erf/huis/boerderij niet kan vaststellen.

Jaarscores:

	Rens:	Harold:	Totaal:
2003 :	28	30	58
2004:	32	25	57
2005:	39	?	?
2006:	46	28	74
2007:	42	26	68
2008:	62	25	87
2009:	77	32	109
2010:	94	25	119
2011:	79	—	?
2012:	48	25	73
2013:	52	11	63
2014:	47	?	?
2015:	41	?	?
2016:	31	?	?
2017:	43	12	55
2018:	46	8	54
2019:	60	?	?
2020:	41	17	58

Kolonies, bolwerkjes en losse gevallen:

Huiszwaluwen zijn kolonievogels. Maar het begrip 'kolonie' is in deze wat rekbaar.

In al die jaren was er een permanente 'top'-plek; Kruisakkers 1, zijkant. Het aantal varieerde daar van 5 in de eerste jaren tot 9, 10, en zelfs 12 nesten in de laatste twee jaren. Een échte kolonie. Eerder waren er nog twee van zulke locaties waar tot max. 10 huiszwaluwnesten aan één pand zaten. Maar die zijn de laatste jaren geheel verlaten geraakt. Deze achteruitgang loopt parallel met de ontvolking van 'buurt-kolonies' (daarvan spreek ik als de nesten aan verschillende huizen in één buurt van ca. 150x150 meter zitten). Dit heb ik zien gebeuren aan de Bartelaar/Havenstraat/De Hullen e.o., de Borghoornseweg/Hofakkers e.o. en de Kerkakkers/Noordes e.o.

Zo kregen we dit jaar (2020) van Annen het verspreidingsbeeld van ca. 30 nesten geconcentreerd aan de Kruisakkers/Molenakkers/Zuidlaarderweg en daarnaast ca. 30 nesten her en der verspreid over de rest van Annen. Daarbinnen vormde de wijk Noordes toch nog wel een bolwerkje met in totaal zo'n 15 nesten. Daarbij was één huis met 6 nesten.

Nesthouders, oftewel dorpsbewoners

Een apart aandachtspunt is toch wel de huiszwaluwen en de dorpsbewoners. Verreweg de meeste mensen (schatting: 80-90%) zien de huiszwaluwen graag komen. Sommigen hebben al jaren 'swalfies', zoals de Drent ze noemt, en zien ze als hun eigen gezellige lentebodes. De geringe overlast neemt men graag voor lief of men neemt wat voorzorgsmaatregelen tegen de poep op de stoep of het raam. Een plankje onder de nestplek bijvoorbeeld. Maar helaas zien we ook nogal wat locaties waar maatregelen getroffen worden om nestbouw aan het huis te voorkomen. Dan worden er plastic strips, verticale plankjes, feestverlichting, een ragebol of ijzeren punten op de mogelijke nestplekken gemonteerd. De toename in vormen van dit soort tegenwerking kan mede verklaren waarom het over de hele linie niet zo goed gaat met de huiszwaluwen in Annen. Maar er zijn meer redenen.

Problemen voor huiszwaluwen

Voor heel Nederland geldt de laatste jaren een lichte toename van het aantal huiszwaluwen. In Annen lukte dat niet. Er zijn diverse mogelijke oorzaken (naast de hierboven genoemde), waarvan de belangrijkste zijn:

- Slecht voedselaanbod, voornamelijk door gebrek aan insecten in onze omgeving;
- Lange periodes van grote droogte en hitte bemoeilijken nestbouw en nestbehoud, zeker op de zandgronden.

Rens Penninx

Zwartkop in de tuin – Foto: Harry Huizinga

Kijk, er is nog ruimte...
Stuur ook eens een leuk
en/of interessant stukje
in, of een leuke foto.
Dan kunnen we volgende
keer misschien zo'n
pagina vol maken!

Contactpersoon nieuwsbrief: Bob Hogeveen

Stuur je inbreng naar: nz@bobhogeveen.nl

Lepelaars en grote zilverreiger, De Groeve

Foto: Bob Hogeveen

